

Natuurtoets Businesspark 7Poort te Zevenaar

3 april 2013

Natuurtoets Businesspark 7Poort te Zevenaar

Bestemmingsplan 7Poort

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Businesspark 7Poort te Zevenaar
Opdrachtgever	Gemeente Zevenaar
Projectleider	Paul Lammers
Auteur(s)	M. Tiemens, Margeret Konings
Projectnummer	1215406
Aantal pagina's	26 (exclusief bijlagen)
Datum	3 april 2013
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1
Fax +31 57 06 99 66 6

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	8
1.1 Aanleiding en doel	8
1.2 Natuurwetgeving	8
1.3 Methode	9
2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten.....	10
2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling	10
2.2 Soortverspreiding	13
2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 -soorten	16
3 Toetsing Flora- en faunawet.....	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Toetsing aanwezige soorten	18
3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	20
4 Conclusie en aanbevelingen	21
4.1 Flora en faunawet.....	21
4.2 Gebiedsbescherming	23
4.3 Vervolg / planning.....	23
4.4 Aanbevelingen.....	24
5 Literatuur.....	24

Bijlage(n)

- 1 Overzichtskaart
- 2 Toelichting Flora- en faunawet

1 Inleiding

In het kader van de herziening van het bestemmingsplan Businesspark 7Poort in Zevenaar is een natuurtoets nodig om negatieve effecten op flora- en fauna te voorkomen. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving die bij dit project relevant is, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van gemeente Zevenaar heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de herziening van het bestemmingsplan Businesspark 7Poort in Zevenaar. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkelingen zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang en vormt het kader van deze toetsing?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). De Nb-wet beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nb-wet noodzakelijk. In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen.

Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot Flora- en faunawetgeving is opgenomen in bijlage 2.

De beoogde planlocatie is gelegen in Zevenaar, in de provincie Gelderland. De afstand tot het meest nabije Natura 2000-gebied “Gelderse Poort” bedraagt circa 1,5 kilometer. De afstand tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) bedraagt circa 2,5 kilometer. Uit het onderzoek van Stichting Staring Advies in 2007 komt naar voren dat de voorgenomen werkzaamheden geen significant effect heeft op de aanwezige broedvogelpopulatie in de Gelderse Poort. Ook wordt geconcludeerd dat er vanuit het plangebied door de zogenaamde externe werking geen significant negatief effect op (populaties van) soorten vastgesteld kan worden zodat een eventueel negatief effect niet aan de orde is voor de EHS [Dam., P. 2007]. In het rapport van rapport Stichting Staring Advies is niet getoetst op significante effecten van stikstof door de realisatie van het bedrijventerrein op het Natura 2000-gebied. Dit moet vooraf aan de werkzaamheden uitgevoerd worden.

Deze toetsing richt zich alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet. Voor de toetsing van de gebiedsbescherming en de EHS moet een actualisatie slag gemaakt worden. Het huidige rapport van Stichting Staring Advies is verouderd en niet compleet.

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 18-3-2013
- Quickscan natuuronderzoek daalpunt hoogspanning te Zevenaar-Oost (2007)
- Natuurtoets Zevenaar-Oost, een inventarisatie van beschermde flora- en fauna (2005)
- Zevenaar- Oost, Effecten van het ontwikkelingsplan op habitat en vogelrichtlijngebied (2007)
- Vleermuizenonderzoek Groot Holthuizen en 7Poort, voorlopig rapportage aanvullend vleermuizenonderzoek (2008)
- Broedvogelinventarisatie Zevenaar-Oost (2009)
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

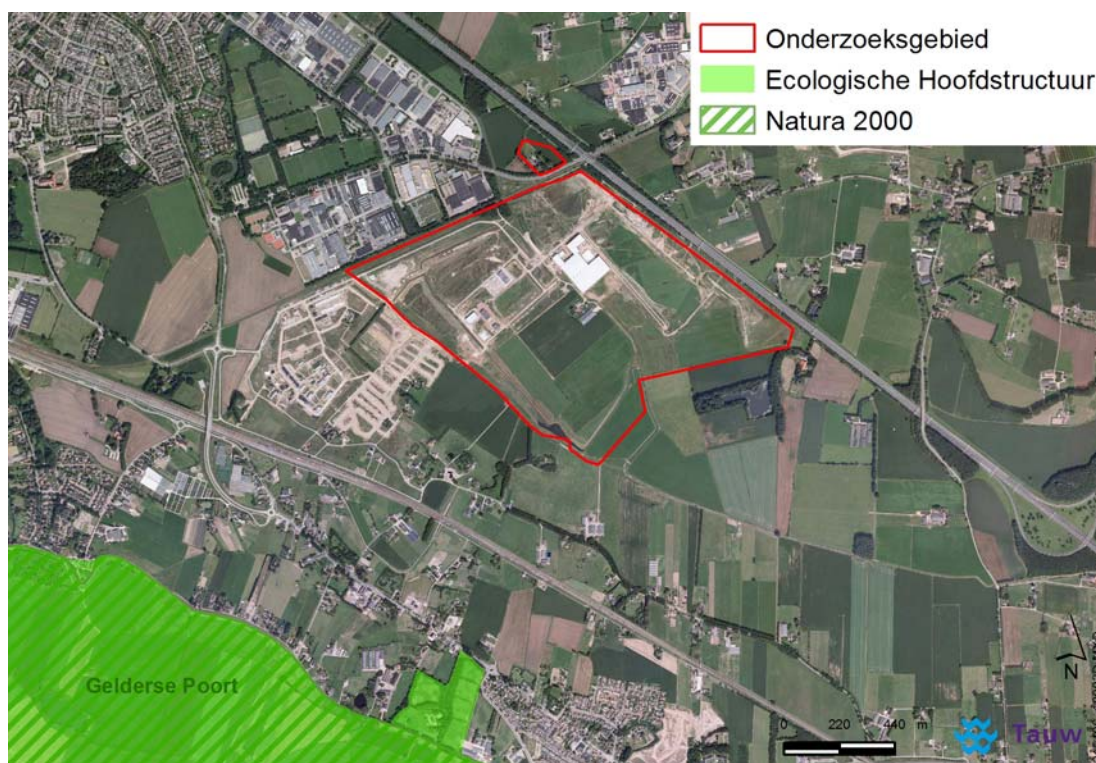
Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk vijf.

2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in de kilometerhokken 204-437, 205-437 en 205-436. De onderstaande figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied weer.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd) ten opzichte van het nabij gelegen Natura 2000-gebied Gelderse Poort

Het plangebied heeft wordt momenteel grotendeels agrarisch gebruikt (grasland en akkers). Aan de noord(west)zijde van het plangebied zijn al verschillende bedrijfspanden gerealiseerd. Deze panden zijn voornamelijk gebouwd met een stalen constructie zonder spouwmuren of andere openingen. De toegangswegen tot het bedrijventerrein zijn allemaal verhard. Deze wegen worden verlicht door de aanwezige straatverlichting. Ook de bedrijventerreinen zelf hebben per terrein eigen verlichting aangelegd. Het agrarische (zuidoostelijke) deel van het plangebied is geheel onverlicht.

Aan de noordoostzijde van het plangebied is een grondwal aanwezig, die geluidsoverlast van de naastgelegen snelweg A12 tegengaat. De grondwal heeft af en toe een grillig karakter door de aanwezigheid van verschillende soorten pioniervegetatie. Aan de oostzijde van de grondwal is veel ruigtevegetatie aanwezig. Door menselijke activiteiten zijn hier diepe rijsporen in de bodem ontstaan.

In het plangebied is nog één boerenbedrijf aanwezig. Dit bedrijf bestaat uit drie schuren, waarvan één open houten schuur als opslag dient.

De twee andere gemetselde schuren zijn afgesloten en hebben spouwmuren. Langs de toegangsweg van het boerenerf is veel ruigtebegroeiing aanwezig van hoofdzakelijk gewone braam. Op het erf van de boerderij is een opslag aanwezig met hoofdzakelijk bouwmaterialen. Deze opslag heeft een rommelig karakter en biedt voldoende schuilmogelijkheden voor fauna. Door het plangebied stroomt een wetering met natuurvriendelijke oevers en een variatie in waterdiepte en -breedte. In de wetering zelf zijn zeer weinig waterplanten aanwezig. In het plangebied zijn verschillende smalle watergangen aanwezig. De oevers van deze smalle watergangen hebben steile oevers. Ook zijn deze watergangen op bepaalde plaatsen drooggevalen.

Directe omgeving

Ten noordwesten van het plangebied ligt de spoorlijn Arnhem-Winterswijk. Aan de zuidkant ligt op circa 200 meter de Betuwelijn. De noordzijde van het plangebied grenst aan de snelweg A12. Aan de zuidkant van het gebied stroomt op ongeveer twee kilometer afstand de rivier de Oude Rijn. Aan de oostkant van het plangebied ligt naast een boerderij het 'plasje van Hees'.

Figuur 2.2 Locatie impressie

Beoogde ontwikkeling

In het kader van de herziening van het bestemmingsplan Businesspark 7Poort in Zevenaar vinden er in het noordoostelijk deel van het plangebied een aantal veranderingen plaats.

Voor de realisatie van het Businesspark 7Poort worden een aantal bouwblokken met grote bedrijven gerealiseerd.

De bovenstaand genoemde (ruimtelijke) ingreep heeft mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Tijdelijke invloeden:

- Geluid bij grondwerken
- Licht tijdens de bouwfase
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen

Permanente invloeden:

- Damping van watergang
- Sloop bestaande boerderij
- Verwijderen van struweel/ ruigten
- Realisatie van straatverlichting en/of verlichting op bedrijventerreinen zelf
- Realisatie van verhardingen

2.2 Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermd) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Zie ook paragraaf 4.1. Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten geselecteerd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Flora

De periode van het oriënterend veldbezoek was buiten het groeiseizoen van beschermde (vaat)planten. Met behulp van gegevens uit de literatuur en het oriënterende veldbezoek is een indruk verkregen van de geschiktheid voor het gebied voor beschermde planten. Tijdens het veldbezoek is de beschermde plantensoort grote kaardenbol (tabel 1) op een grondwal in het noorden aangetroffen. Dit betreft een tabel 1 soort, die niet beschermd wordt door de Flora- en faunawet. Uit de verspreidingsgegevens komt naar voren dat waterdrieblad (tabel 2) in het plangebied voorkomt.

De aanwezige kwelgevoede wetering biedt een geschikt biotoop voor deze soort. Echter de wetering zal door de geplande werkzaamheden op het businesssterrein niet aangetast worden. Het overgrote deel van het plangebied heeft een agrarisch karakter met algemeen voorkomende plantensoorten. In enkele opgedroogde en kleine watergangen zijn soorten zoals lisdodde, grote klis en ridderzuring aangetroffen.

Op een aantal locaties staat voornamelijk een ruigtekruidenvegetatie bestaande uit boerenwormkruid en grote brandnetel. Gezien het intensieve agrarisch gebruik van de percelen, de aanwezige industrie en de voedselrijkdom, is het voorkomen van beschermde planten uitgesloten.

Zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens (Broekhuizen et al. 1992.) kunnen in de nabije omgeving van het plangebied soorten als waterspitsmuis, eekhoorn en boommarter voorkomen. Door het ontbreken van geschikt habitat voor deze soorten kan het voorkomen hiervan in het plangebied worden uitgesloten.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Het plangebied is een vrij open gebied. Daardoor is het plangebied en de nabije omgeving van het plangebied geschikt als een klein onderdeel van een foerageergebied en een onderdeel van een vliegroute voor vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Uit de verspreidingsgegeven komt naar voren dat in en in de omgeving van het plangebied de meervleermuis en watervleermuis voor komen. In 2007 is bij het 'plasje van Hees' de watervleermuis en de gewone dwergvleermuis aangetroffen[Stichting Staring Advies, 2008]. Rondom de plas staan veel kleinschalige lijnvormige elementen die als beschutting kunnen dienen en zo als foerageergebied dient voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis of de laatvlieger. De wetering heeft langs de oevers geen beschutting. De wetering is geschikt als jachtgebied en vliegroute voor de meervleermuis en de watervleermuis.

De bestaande bebouwing op het boerenerf is theoretisch geschikt als vaste verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: Alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermt tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Een overzicht is opgenomen in de bijlagen.

Tijdens het oriënterend veldbezoek zijn in de wetering en op het landbouwgebied verschillende soorten vogels aangetroffen zoals de grauwe gans, knobbelzwaan, kievit, buizerd, torenvalk, ekster, patrijs en toppereend aangetroffen. In het plangebied is een nest van een ekster op een bouwterrein aangetroffen.

Verder zijn er veel braakballen van de kerkuil waargenomen bij alle schuren op het boerenerf. De aanwezige oude schuur dient op het moment alleen als opslagruimte en biedt voldoende mogelijkheid als verblijfplaats voor de kerkuil. Naastgelegen terrein is tevens zeer geschikt als foerageergebied door de aanwezige ruigtebegroeiing.

Daarnaast kunnen er volgens verspreidingsgegevens soorten als huismus, steenuil, boomvalk, havik, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, boerenzwaluw en wespandief in het plangebied voorkomen [Wameling, S.J.J., 2009]. Voor deze soorten zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen. Voor de functionele leefomgeving van deze soorten is tevens afdoende alternatief in de directe omgeving aanwezig.

Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens [Herder et al., 2010 en Creemers et al., 2010] kan in de nabije omgeving van het plangebied de rugstreeppad voorkomen. Deze pionierssoort heeft een voorkeur voor zandige bodems en ondiepe wateren. Daarnaast bevindt zich aan de oostzijde een glooiend terrein met veel ondiepe rijsporen die als voortplantingswater dienen voor deze soort. Van de rugstreeppad is bekend dat deze grote afstanden kan afleggen om geschikt biotoop te vinden. Het plangebied is geschikt als een overwinteringshabitat en voortplantingshabitat voor de rugstreeppad.

Reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens [Herder et al., 2009 & Creemers et al., 2009] kunnen in de omgeving van het plangebied hazelworm en ringslang voorkomen. Echter geldt voor reptielen dat zij gebonden zijn aan specifieke biotopen als (stuif)zanden, heideterreinen, (broek)bossen en andere. Intensief agrarisch gebied biedt op voorhand geen geschikte biotoop voor reptielen. De aanwezigheid van reptielen en effecten hierop wordt daarom uitgesloten.

Vissen

Op basis van verspreidingsgegevens [Herder et al., 2009., Boerboom, R, 2007 en Creemers et al., 2009] kunnen beschermde vissoorten als bierpje, bittervoorn, kleine modderkruiper en grote modderkruiper in het plangebied voorkomen. Echter gezien de geplande werkzaamheden zullen er geen negatieve invloeden plaatsvinden aan de aanwezige wetering. De watergangen die het plangebied doorkruisen zijn tijdens het veldbezoek drooggevallen. Hierdoor kan de aanwezigheid van beschermde vissoorten in het plangebied worden uitgesloten.

Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders.

Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens [Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht (hoewel net als bij dagvlinders een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde libellen.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals het vliegend hert, brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de platte schijfhoren) en een kreeftachtige (rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 -soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in de onderstaande tabel de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de zwaardere beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 2.1 Beschermde soorten (tabel 2/3 of kwalificerend voor Natura 2000-gebied) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Flora	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Zoogdieren	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en de meervleermuis (tabel 3)
Vogels categorie 1-4	Buizerd, steenuil, roek, huismus en de kerkuil
Vogels categorie 5	Boerenwaluw, zwarte roodstaart, ekster, koolmees, pimpelmees en de torenvalk
Reptielen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Amfibieën	<i>Rugstreeppad (tabel 3)</i>
Vissen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Dagvlinders	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Libellen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht</i>

3 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en zijn hiervoor een mitigerende maatregelen en/of ontheffing noodzakelijk?

3.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

De jurisprudentie ten aanzien van te treffen maatregelen in het kader van de Flora- en faunawet is voortdurend aan veranderingen onderhevig. Recentelijke uitspraken van de Raad van State geven aan alleen wanneer maatregelen gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) de term 'mitigatie' gebruikt mag worden. Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van (aanvankelijk) optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 2.

3.2 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

Vleermuizen

Het voorkomen van winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen niet uitgesloten worden in de spouwmuren van de boerderij. Houten schuren kunnen eveneens geschikt zijn voor de gewone grootvleermuis. De bomen in het plangebied zijn ongeschikt als verblijfplaats voor boombewonende soorten.

De wetering is geschikt als foerageergebied en als vliegroute voor de watervleermuis en de meervleermuis. Verder kunnen delen van het plangebied geschikt zijn als foerageergebied van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis.

De huidige verlichting heeft geen invloed op de aanwezige vliegroute over de wetering van de meervleermuis en de watervleermuis. Indien door de nieuwbouw de verlichting wordt aangepast en of vermeerderd, dient dit geen invloed te hebben op de aanwezige vliegroute en foerageergebied voor de watervleermuis en de meervleermuis. Hiervoor dienen vleermuisvriendelijke maatregelen te worden getroffen.

Amfibieën

Het voorkomen van de rugstreeppad kan niet worden uitgesloten. De rugstreeppad is een pioniersoort. De rugstreeppad kan tijdens de voortplantingsperiode gebieden koloniseren waar werkzaamheden worden uitgevoerd. De rugstreeppad gebruikt ondiepe poeltjes en ondiep water dat bijvoorbeeld is ontstaan door rijsporen van groot materieel als voortplantingswater om eieren in af te zetten. Het plangebied aan de oostzijde is geschikt voortplantingshabitat. Ook biedt nieuw opgebracht (dek)zand ideale mogelijkheden voor het vestigen van rugstreeppadden vooraf gaand aan de winterperiode. Gezien de aard van de werkzaamheden (vergraven grond) zijn negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten.

Vogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn (zie ook bijlage 2, Toelichting natuurwetgeving).

- Categorie 1-4

De aanwezige braakballen rondom de schuren van de boerderij geven aan dat een vaste verblijfplaats van de kerkuil aanwezig is. De naastgelegen percelen met ruigtebegroeiing vormen een ideaal foerageergebied voor de kerkuil.

Het habitat rondom de boerderij is geschikt als leefgebied voor de huismus. Uit de verspreidingsgegevens komt naar voren dat de soort in en in de omgeving van het plangebied voorkomt. Uit bovenstaande wordt geconcludeerd dat negatieve effecten betreffende de Flora- en faunawet op voorhand uitgesloten worden.

De vaste rust- en verblijfplaatsen van steenuil, roek en de buizerd zijn jaarrond beschermd. Deze categorie 1-4 soorten vogels kunnen volgens verspreidingsgegevens in het plangebied voorkomen. Voor de steenuil, roek en de buizerd ontbreekt het in het gebied aan geschikte locaties voor vaste verblijfplaatsen. Negatieve effecten op de Flora- en faunawet voor deze soorten zijn voor deze vogels uitgesloten.

- Categorie 5

Uit de resultaten van de in 2007 uitgevoerde quickscan (Boerboom, B., 2007) is het gebied ten zuiden buiten de planlocatie broedgebied voor de torenvalk. Nu 6 jaar later komt uit het oriënterend veldbezoek naar voren dat het plangebied ongeschikt is als broedgebied van de torenvalk. .

In het plangebied komen soorten zoals boerenzwaluw, zwarte roodstaart en ekster voor. Voor deze soorten zijn geen geschikte broedlocaties waargenomen. Deze soorten zijn daarnaast ook voldoende flexibel om zich elders te hervestigen. Negatieve effecten op de Flora- en faunawet voor deze soorten zijn uitgesloten.

3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in gebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Tabel 3.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Zoogdieren	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen	Niet van toepassing
Broedvogels, <i>vaste verblijfplaatsen</i>	<i>Kerkuil, huismus</i>	<i>Artikel 9 en 11 (nader onderzoek noodzakelijk)</i>
Vleermuizen	<i>Gebouw bewonende vleermuizen</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Reptielen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	<i>Rugstreeppad</i>	<i>Artikel 9 en 11 (nader onderzoek noodzakelijk)</i>
Vissen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Dagvlinders	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Libellen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Planning en ruimte voor pionierssoorten

Door het tijdig verwijderen van bomen en struiken kan het plangebied onaantrekkelijk gemaakt/gehouden worden teneinde eventuele (nieuw)vestiging van beschermde soorten te voorkomen. Dit kan echter pas nadat zeker gesteld is dat er zich geen beschermde soorten aanwezig zijn. Wanneer het verwijderen van bomen en struiken plant technisch nog niet nodig is, zou echter ook in overleg getreden kunnen worden met het Ministerie van EL&I over het *vooraf* toestaan van de uiteindelijke verwijdering van eventueel *naderhand* vestigende beschermde dier- of plantensoorten. Op deze manier kan het in ongebruik zijnde plangebied tijdelijk ruimte bieden aan pionierssoorten.

4 Conclusie en aanbevelingen

In opdracht van gemeente Zevenaar heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de herziening van het bestemmingsplan Businesspark 7Poort in Zevenaar.

Het onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een natuurtoets, waarbij literatuuronderzoek gecombineerd met een oriënterend veldbezoek een globale effectanalyse van (strik) beschermde flora en fauna in en nabij het plangebied oplevert. De wetgeving die van toepassing is, is de Flora- en faunawet.

Op grond van de beschikbare gegevens, het oriënterend veldbezoek en de uitgevoerde toetsing zijn de volgende conclusies getrokken:

4.1 Flora en faunawet

Vleermuizen:

- Het plangebied is geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Negatieve effecten op vleermuizen als gevolg van de beoogde ontwikkeling zijn niet uit te sluiten. Nader onderzoek naar het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied is noodzakelijk.

- Negatieve effecten op vleermuizen met betrekking tot het foerageergebied en vliegroute als gevolg van de beoogde ontwikkeling zijn echter uit te sluiten mits het gebruik van bouw en toekomstige verlichting met uitstraling in de richting van de wetering en groene zones worden vermeden

Vogels

- Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de jaarrond beschermde vogelsoorten huismus (categorie 2-vogelsoorten) en de kerkuil (categorie 3-vogelsoorten) in het plangebied kan niet worden uitgesloten. Het uitvoeren van het voornemen heeft negatieve effecten op deze vaste rust- en verblijfplaatsen. Nader onderzoek naar het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus en de kerkuil in het plangebied is noodzakelijk. Voor de inventarisatie van de kerkuil moet gekeken worden naar bezetting van een nest, waarneming van territoriaal gedrag of aanwezigheid van een koppel kerkuil in de broedbiotoop [Ministerie van LNV, 2012]. Voor de huismus dient de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen nader onderzocht te worden.
- De beoogde ontwikkeling wordt beschouwd als een voor algemene broedvogels verstorende activiteit. Om verstoring te voorkomen dienen alle noodzakelijke kap- en snoeiwerkzaamheden in het plangebied uitgevoerd te worden vóór aanvang van het broedseizoen. Het broedseizoen loopt grofweg van half maart tot half juli, maar ook buiten het broedseizoen zijn in gebruik zijnde nesten en de functionele omgeving beschermd. Indien toch in het broedseizoen wordt gewerkt, dient het plangebied voorafgaand daaraan door een ter zake kundige gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten. Wanneer er broedende vogels aanwezig zijn, dient gewacht te worden tot na het broedseizoen

Amfibieën:

- Het voorkomen van het leefgebied van de rugstreeppad kan niet worden uitgesloten. Het uitvoeren van het voornemen heeft negatieve effecten op deze vaste rust- en verblijfplaatsen. Nader onderzoek naar het voorkomen van voortplantingshabitat of een overwinteringshabitat van de rugstreeppad in het plangebied is noodzakelijk. Nader onderzoek naar de rugstreeppad vindt plaats in de voortplantingsperiode mei-augustus (afhankelijk van de weersomstandigheden), door middel van het luisteren naar paarroepende mannetjes en het gericht zoeken naar eisnoeren en juvenielen in het water. Indien blijkt uit deze inventarisatie dat de rugstreeppad in het gebied voorkomt, dienen maatregelen te worden getroffen teneinde negatieve effecten te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van amfibieschermen rond het bouwterrein en het wegvangen van de aanwezige dieren. Er wordt op deze manier voorkomen dat eventueel aanwezige amfibieën de kans krijgen om het bouwterrein te betreden dan wel geschaad worden tijdens de werkzaamheden.

Overige soorten

- Aanwezigheid van overige (strikt) beschermde soorten opgenomen in tabel 2 en/of 3 van de Flora- en faunawet wordt niet verwacht op basis van verspreidingsgegevens en door afwezigheid van geschikt biotoop
- Gedurende de werkzaamheden is voor alle in het plangebied aanwezige dier- en plantensoorten de zorgplicht van kracht. Er is geen ontheffing nodig voor de mogelijk aanwezige tabel 1-soorten

4.2 Gebiedsbescherming

In het rapport van Stichting Staring Advies uit 2007 is niet getoetst op significante effecten van stikstof door de realisatie van het bedrijventerrein op het Natura 2000-gebied en de EHS. Voorafgaand aan de herziening van het bestemmingsplan Businesspark 7Poort moet deze toetsing alsnog worden uitgevoerd.

4.3 Vervolg / planning*Mitigatie/Compensatie en/of ontheffing*

De jurisprudentie ten aanzien van te treffen maatregelen in het kader van de Flora- en faunawet is voortdurend aan veranderingen onderhevig. Recente uitspraken van de Raad van State leren dat alleen maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) 'mitigatie' genoemd kunnen worden.

Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect) en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Ook bij mitigatieplannen verdient het de aanbeveling het mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I. Dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase. De ruimtelijke vergunning- en planprocedures kan daarom doorgang vinden. Het aanvragen van een ontheffing of het laten goedkeuren van het mitigatieplan én het uitvoeren van de maatregelen van de ontheffing of het mitigatieplan dient echter wel vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen tot meerdere maanden.

4.4 Aanbevelingen

- Door het tijdig verwijderen van bomen, struwelen en rommelige hoekjes worden eventuele (her)vestiging van beschermde soorten worden voorkomen
- De verdere realisatie van het bedrijventerrein kan doorgang vinden mits voorafgaand aan de werkzaamheden een actualisatieslag voor gebiedsbescherming, soortgerichte onderzoeken en eventuele ontheffingsaanvragen uitgevoerd zijn. In het bestemmingsplan dient goed onderbouwd te worden dat eventuele noodzakelijke maatregelen genomen worden

5 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Boerboom, R., 2007]
Quickscan natuuronderzoek daalpunt hoogspanning te Zevenaar Oost, een inventarisatie van beschermde flora en fauna, Zelhem. Stichting Staring advies, 2007, rapportnummer 0757

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON), 2009]
De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2009, ISBN 978-9050-113007.

[Dam., P. 2007]
Zevenaar-Oost. Effecten van het ontwikkelingsplan op habitat en vogelrichtlijngebied de Gelderse Poort. Staring advies, februari 2007, rapportnummer 0707

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]

De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009]
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]
Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]
Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

[Ministerie van LNV, 2012]
Soortenstandaard Kerkuil 2012. Versie 1.0 december 2012. Dienst Regelingen, ministerie van Economische Zaken

[Stichting Staring Advies, 2005]
Natuurtoets Zevenaar-Oost, een inventarisatie van beschermde flora- en fauna. Zelhem. Stichting Staring advies, 25 mei 2005, rapportnummer 0526

[Stichting Staring Advies, 2008]
Vleermuizenonderzoek Groot Holthuizen en 7Poort. Voorlopige rapportage aanvullend vleermuizenonderzoek. Zelhem. Staring advies, februari 2008, rapportnummer 0813

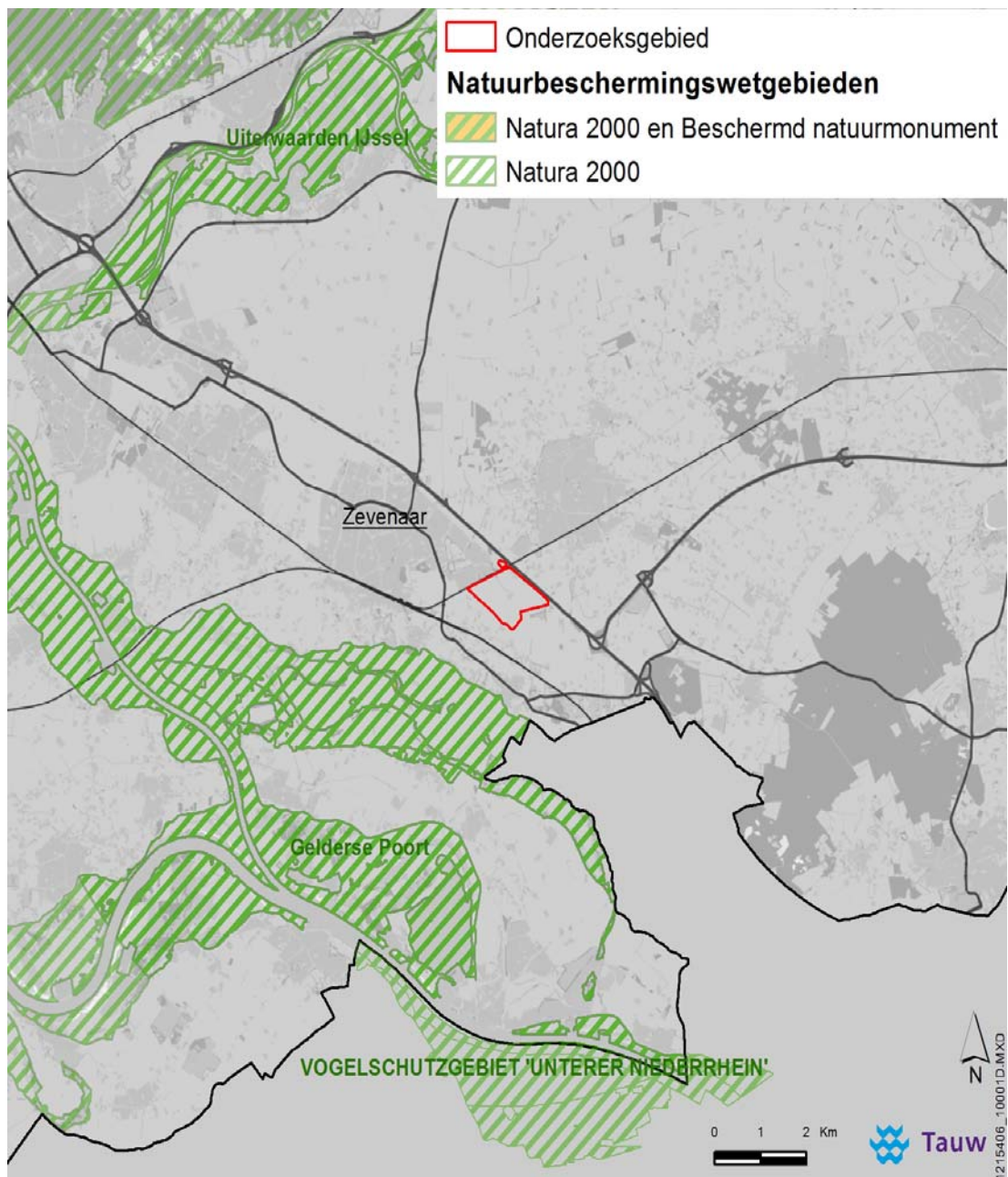
[Wameling, S.J.J., 2009]

Broedvogelinventarisatie Zevenaar-Oost. Zelhem. Staring advies, 28 oktober 2009,
rapportnummer 0992

Bijlage

1

Overzichtskaart

Bijlage

2

Toelichting Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarste soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

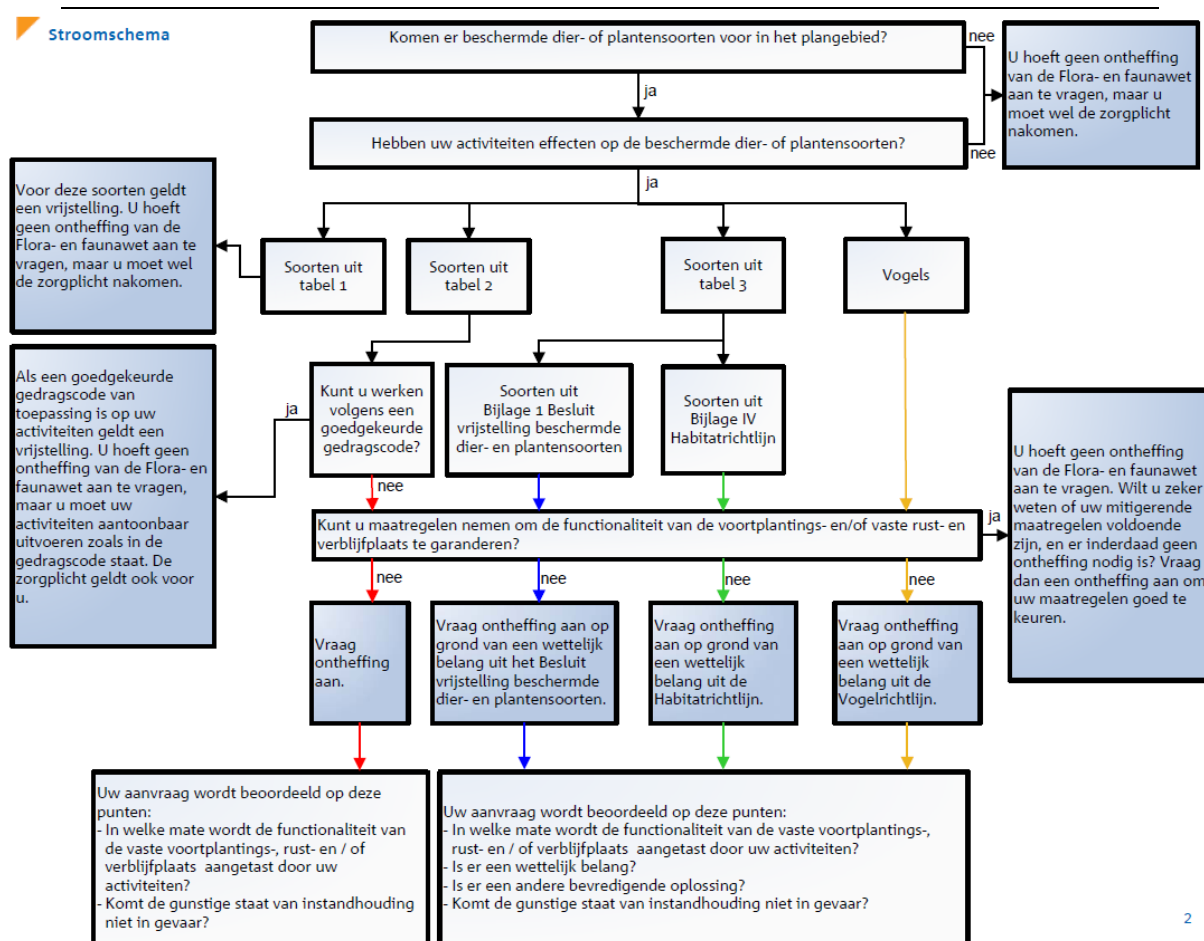
De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Recentelijke uitspraken van de Raad van State leren dat maatregelen alleen als 'mitigatie' bestempeld mogen worden wanneer deze gericht zijn op het (vooraf) voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen. In gevallen waar effecten verwacht worden, vormen de te treffen maatregelen echter vaak een compensatie van aanvankelijk wel optredende effecten. Alleen wanneer maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) kan de term 'mitigatie' gebruikt worden.

Het verdient de aanbeveling een mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect) en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen.

.....

Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd.

De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht.*

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
 - *Veiligheid van het luchtverkeer*
 - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
 - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken".

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling.

Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.